

2007-10-24

511-19577-06
1272-201

Vår referens

Nils Carlsson
Miljöavdelningen
Naturskyddssektionen
044/040-25 21 41

Se sändlista

Beslut om nya bestämmelser för naturreservatet Ljungryda-Östafors Bruk, Bromölla kommun.

Uppgifter om naturreservatet

Länsstyrelsen i dåvarande Kristianstads län beslutade den 28 januari 1985 att bilda naturreservatet Ljungryda-Östafors Bruk.

Namn	Ljungryda-Östafors Bruk
Kommun	Bromölla
Gränser	Området är markerad med svart heldragen linje på bifogad karta
Fastigheter	Bromölla Östafors Bruk 1:1 och 2:1
Läge	Utmed Holjeån vid länsgränsen mellan Skåne och Blekinge ca 3 km söder om Jämshög och ca 5 km norr om Näsum.
Kartblad	Topografiska kartan: 3E Karlshamn NV Ekonomiska kartan : 3 E 6 d Blistorp 3 E 6 e Östad
Areal	Ca 19,3 hektar, varav ca 1 hektar strömmande vatten
Markägare	Naturvårdsverket
Förvaltare	Länsstyrelsen i Skåne län

Länsstyrelsens beslut

Med stöd av 7 kap 5 § tredje stycket miljöbalken beslutar Länsstyrelsen i Skåne län, om nya bestämmelser och syften för naturreservatet Ljungryda - Östafors Bruk, utmärkt med svart heldragen linje på bifogad karta.

Reservatsbestämmelserna som tidigare länsstyrelsen i Kristianstad län meddelade i beslutet den 28 januari 1985 (Dnr. 11.111-250-81, 1162), om bildande av

2007-10-24

511-19557-06
1272-201

naturreservatet Ljungryda-Östafors, skall upphöra att gälla när detta beslut vunnit laga kraft.

Avgränsning

Naturreservatets geografiska avgränsning är densamma som tidigare, förutom en mindre justering av gränser direkt öster om forsen i samband med avstyckning av de befintliga bostadshusen från stamfastigheten.

Syftet med reservatet

Syftet med reservatet är enligt 1985 års beslut att bevara de geologiska bildningarna, lövskogen och de öppna markerna samt att med enklare anordningar underlätta allmänhetens friluftsliv.

Syftet med reservatet skall också vara att bevara och utveckla biologisk mångfald, bland annat genom att inom naturreservatet återställa och utveckla värdefulla natur- och livsmiljöer för skyddsvärda arter i den nationellt särskilt värdefulla Holjeån och dess forsar. Ett annat syfte är att bevara och synliggöra delar av den värdefulla vattenanknutna kulturmiljön som finns kvar från vattenkraftproduktionen. För att stärka områdets kvaliteter och möjliggöra fiskvandring uppströms, ska dock de vandringshinder som finns kvar från den tidigare kraftproduktionen rivas ut och avlägsnas från vattendraget och hela forssträckan restaureras.

Föreskrifter

A. Föreskrifter med stöd av 7 kap 5 § miljöbalken om inskränkning i sakägares rätt att förfoga över fastighet inom naturreservatet.

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet att:

1. uppföra byggnad eller bedriva vattenkraftsproduktion,
2. vidta åtgärder som grumlar eller förorenar vattendraget,
3. göra vattenuttag ur Holjeån med biflöden för bevattning inom den del som omfattas av reservatet,
4. riva, bygga om eller på annat sätt exteriört förändra de kulturhistoriskt värdefulla byggnader som ingår i reservatet,
5. ta bort kvarvarande maskinell utrustning i ovan nämnda byggnader,

2007-10-24

511-19557-06
1272-201

6. utföra anordning eller anläggning annat än för friluftslivets behov enligt fastställd skötselplan,
7. bedriva täktverksamhet i någon form,
8. vidta åtgärder som ändrar yt- eller dräneringsförhållandena som att gräva, schakta, spränga, dränera, utfylla, plöja eller utföra annan markberedning utöver redan uppodlade områden,
9. anordna upplag annat än tillfälliga för jord- eller skogsbrukets behov,
10. avverka träd eller buskar annat än i överensstämmelse med fastställd skötselplan,
11. plantera eller så barrträd eller introducera både land- och vattenlevande växter och djur som inte förekommer naturligt inom området,
12. använda kemiska bekämpningsmedel, handels- eller naturgödsel annat än på åkermark. På åkermark som gränsar mot ån får ovanstående inte spridas på de 15 meter som är närmast vattnet.
13. framdraga mark- och luftledning utan länsstyrelsens tillstånd,

B. Föreskrifter med stöd av 7 kap 6 § miljöbalken om skyldighet att tåla visst intrång

Markägare och innehavare till särskild rätt till marken förpliktigas att tåla att följande åtgärder vidtas för att tillgodose ändamålet med reservatet, nämligen

1. utmärkning av, skyltning till och upplysning om naturreservatet,
2. skötsel av området såsom bl. a röjning, åkerbruk och betesdrift enligt fastställd skötselplan,
3. avlägsnande av anläggningar för att skapa fritt vattenflöde i Holjeån, och restaurering av forssträckor,
4. undersökningar i samband med dokumentation och uppföljning av miljötillståndet,
5. åtgärder som syftar till att säkerställa bebyggelsens kulturhistoriska värden.

C. Ordningsföreskrifter med stöd av 7 kap 30 § miljöbalken

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar är det inom naturreservatet förbjudet att:

1. gräva eller på annat sätt skada fast naturföremål eller ytbildning,
2. gräva upp växter,
4. skada levande eller döda träd eller buskar,
5. avsiktligt störa djurlivet,
6. framföra motorfordon annat än på härför upplåtna vägar,
7. rida annat än på anvisad väg,
8. tälta utom på Skåneledsrastplatsen,
9. ställa upp husvagn, campingbil eller motsvarande,
10. göra upp eld annat än på iordningställda eldstäder,
11. på ett störande sätt använda musikanläggning,
12. anbringa tavla, plakat, affisch, skylt, inskrift eller därmed jämförlig anordning, - reservatsskyltar undantagna,
14. medföra okopplad hund.

Föreskrifter under A och C utgör ej hinder för:

- åtgärder i samband med reservatets skötsel enligt laga kraft vunnen skötselplan, ej heller för restaurering av forsmiljön eller avlägsnande vandringshinder i vattendraget.
- drift och underhåll av befintliga vägar eller ledningar och ledningsgator av tillhörande el- och teledistributör enligt gällande lagstiftning.
- Kapa träd, i första hand till högstubbar, om dessa utgör fara för bostadshus eller allmänheten invid stigar och vägar.

Föreskrifterna under punkt C avseende allmänheten gäller även markägare och innehavare av särskild rätt, såvida det inte gäller åtgärd för yrkesutövning i jordbruk.

Länsstyrelsen får enligt 7 kap 7 § miljöbalken, om det finns särskilda skäl, meddela dispens från de under A, B och C meddelade föreskrifterna.

2007-10-24

511-19557-06
1272-201

Beskrivning av området

Genom naturreservatet, som bildades 1985, rinner Holjeån med två forssträckor. Ån slingrar i anslutning till två getryggsformade åsryggar, som är synliga delar av en omfattande isälvsavlagring. Vegetationen är omväxlande och artrik. Skogsmarken består mest av blandlövskog med stort inslag av ädla lövträd och al. De öppna markerna består av huvudsakligen åker och kulturbeten.

Holjeån och forsarna sätter sin prägel på naturreservatet och landskapet. Det strömmande vattnet skapar förutsättningar och goda livsbetingelser för en stor art- och individrikedom av växter och djur, en artrik botten- och fiskfauna i ån och goda fiskevatten med bl. a öring samt förekomst av flera sällsynta arter såsom flodpärlmussla, strömstare, forsärla och den högvuxna och sällsynta ormbunken safsa (kungsbräken). I bottenfaunaundersökningar har inte mindre än 52 sländearter hittats. Utefter ån förekommer sumpskog som domineras av al. Forsarna i Holjeån har tidigare använts för vattenkraftsproduktion. Utvinningen av kraft upphörde för mer än 35 år sedan, men såväl industri- som bostadsbebyggelse finns kvar i området. Under hösten 2007 har vandringshinder från den tidigare kraftproduktionen avlägsnats och forssträckan restaurerats, men kvarvarande kulturhistoriska värden inom befintlig reservatsavgränsning är i och med detta beslut skyddade. Länsstyrelsen vill påpeka att delar av bostadsbebyggelsen utanför avgränsningen också utgör en värdefull del av områdets bebyggelsehistoriska sammanhang.

Allmänheten kan lätt nå reservatet, som också är lätt att ta sig fram i. Skåneleden passerar området med en rastplats vid Holjeån i reservatets södra del. Terrängen är dramatisk med ån, forsen, åsryggarna och växlingen mellan öppen mark och skog.

Ärendets handläggning 1998-2007

Forsarna i naturreservatet har stora naturvärden men saknar i dagsläget skydd. Frågan om nya bestämmelser för naturreservatet har aktualiserats inom Länsstyrelsen i Skåne län för att långsiktigt återställa och skydda forsarna i Östafors med tillhörande värdefulla vattenmiljöer för fisket, fauna, flora och kvarvarande kulturmiljöer.

2007-10-24

511-19557-06
1272-201

Kommunstyrelsen i Bromölla kommun beslöt i juni 1998 att hos Länsstyrelsen i Skåne län begära att bestämmelserna i naturreservatet ändras så att forssträckorna i Holjeån återställs och bevaras. Begäran om restaurering och skydd har också inkommit från Skånes Ornitologiska förening, Nordöstra Skånes fågelklubb, och Olofströmsbygdens Naturskyddsförening. Företrädare för fisket har uttryckt en stark önskan om att hinder för fiskvandring skall undanröjas.

Länsstyrelsen i Skåne lät den 18 juni 1998 med stöd av 11 § naturvårdslagen efter samråd med Naturvårdsverket, Länsstyrelsen i Blekinge län, Bromölla kommun samt Olofströms Kraftaktiebolag meddela interimistiskt förbud att utan Länsstyrelsens tillstånd bygga i vatten eller vidta åtgärder som förändrar vattenflödet. Beslutet gällde till den 1 juni 2001. Olofströms Kraftaktiebolag överklagade Länsstyrelsens beslut, överklagandet avslogs av regeringen den 31 mars 1999. Efter förhandlingar med Olofströms Kraftaktiebolag togs ett nytt beslut om bestämmelser som förbjuder vattenkraftproduktion inom reservatet den 23 april 2001. Även detta beslut överklagades och regeringen återförvisade ärendet 2005 till Länsstyrelsen i Skåne län för förnyad handläggning då man ansåg att Länsstyrelsen i Skåne län inte tagit hänsyn till att det fanns gällande fallrättigheter inom fastigheten. Nya förhandlingar om förvärv av i reservatet ingående fastigheter och fallrättigheter påbörjades 2006 och i juni 2007 nåddes en överenskommelse mellan bolaget och naturvårdsverket som innebar att både fallrättigheter och ingående fastigheter friköps för en summa av 2,4 miljoner kronor.

Skäl för Länsstyrelsens beslut

Delar av naturreservatet Ljungryda-Östafors bruk innehåller så höga naturvärden, att området fyller de kvalitetskrav som krävs för att ingå i det europeiska ekologiska nätverket, Natura 2000. Reservatet ingår, helt eller delvis, i de beslutade Natura 2000 områdena SE0410126 Ljungryda, SE0420244 Östafors – Ljungryda och SE0420306 Holjeån. Spåren efter den kraftproduktion som bedrivits på platsen är kulturhistoriskt värdefulla.

- Holjeån är ett utpekad nationellt särskilt värdefullt vattendrag och forssträckorna vid Ljungryda-Östafors Bruk utgör en så kallad värdekärna, med höga natur-, fisk-, och kulturmiljö-, och friluftslivsvärden på en komprimerad sträcka. Enligt de nationella direktiven i miljömålsarbetet

2007-10-24

511-19557-06
1272-201

skall sådana områden prioriteras i Länsstyrelsens restaurerings- och skyddsarbete.

- Skåne saknar idag bevarade forsträckor i åar av denna storlek.
- Ytor med strömmande och forsande vatten ökar markant efter 2007 års restaurering, vilket gynnar den ursprungliga strömfiskfaunan, fågelarter som strömstare, forsärla och forsdimmearter, vilka för sin existens är beroende av sådan naturmiljö.
- Lek- och uppväxtområden uppströms vandringshindren blir tillgängliga vilket möjliggör en ökning av bl. a havsöring i Holjeån, Ivösjön och Östersjön.
- Flodpärlmusslan, som är en rödlistad art vars överlevnad inte är säkrad i landet, och en Natura 2000 art som alla länder inom EU har förbundit sig att skydda, är beroende av öring för sin fortplantning och gynnas av åtgärder som underlättar öringens överlevnad.
- Olofströmskraftaktiebolag har under år 2000 färdigställt en fiskväg förbi det nedströms liggande kraftverket i Gonarp. För att denna investering skall kunna utnyttjas fullt ut krävs att en fri vandringsväg skapas i ån förbi anläggningarna i Ljungryda-Östafors.
- Ljungryda-Östafors ingår i område av riksintresse för friluftsliv. I länets naturvårdsprogram ingår reservatet i ett större område med höga naturvärden. Att restaurera och bevara forsarna och skapa möjligheter för fiskvandring i ån är ett led i att långsiktigt kunna skydda och utveckla riksintresseområdet och naturreservatet.
- Restaureringen bidrar till att förbättra den ekologiska statusen i Holjeån i linje med arbetet inom EU:s Ramdirektiv för vatten.
- Utrivningen görs med hänsyn till områdets kulturhistoriska värden.

Av ovan redovisade skäl är gällande reservatsföreskrifter och syften otillräckliga och Länsstyrelsen har gjort bedömningen att nya skäl och föreskrifter skall beslutas.

Konsekvensutredningen är genomförd.

Detta beslut kan överklagas till regeringen, miljödepartementet, se bilaga 2.

2007-10-24

511-19557-06
1272-201

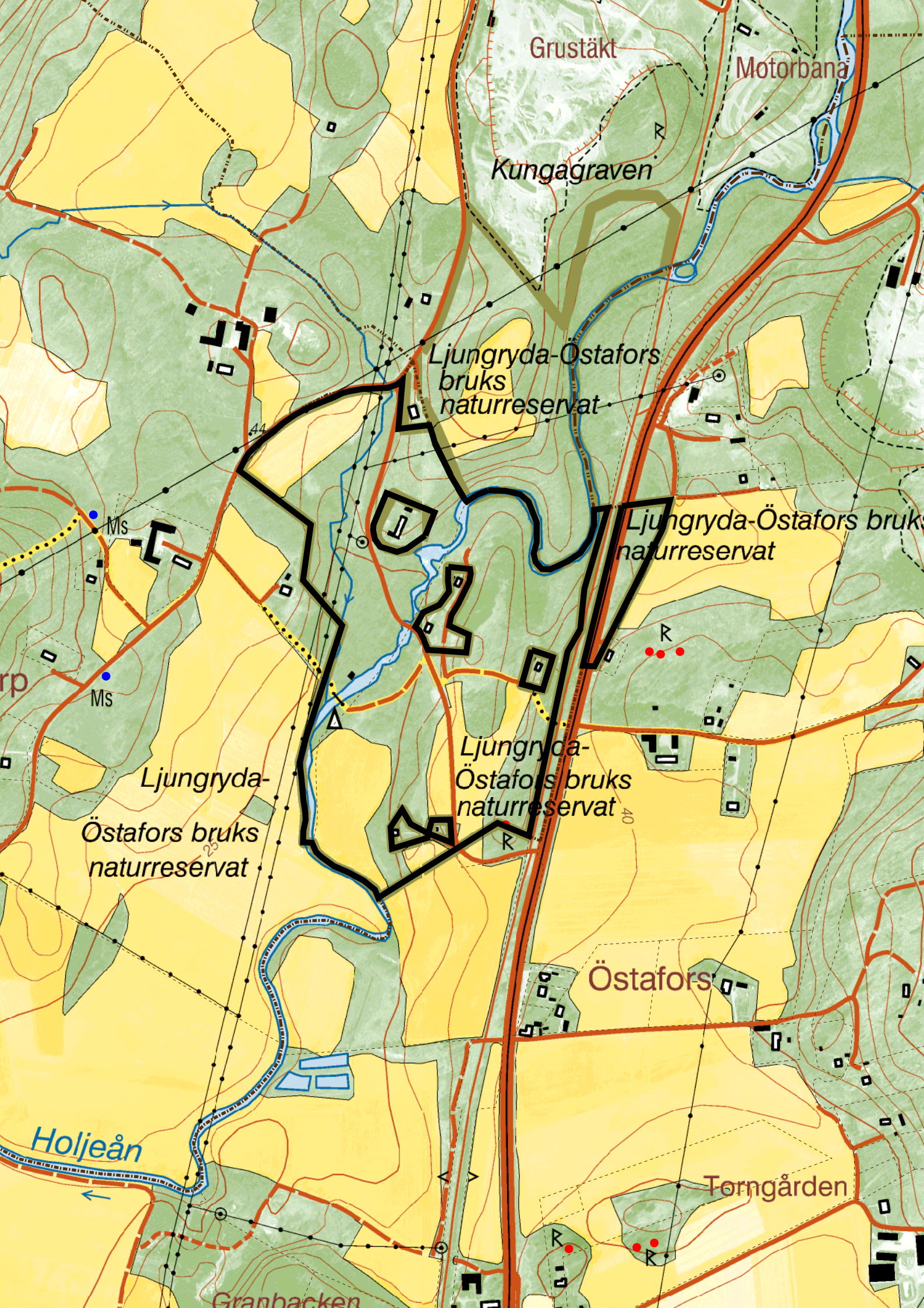
I den slutliga handläggningen av detta ärende deltog Suzanne Pluntke kulturmiljösektionen, Johan Wagnström fiskeridirektör, Camilla Jönsson naturvårdsdirektör, landshövding Göran Tunhammar, beslutande, och Nils Carlsson, miljöavdelningen, föredragande.

Göran Tunhammar

Nils Carlsson

Bilagor

1. Karta över naturreservatets avgränsning
2. Hur man överklagar
3. Sändlista

2007-11-07

511-19557-06
1272-201

Vår referens

Enl sändlista

Miljöavdelningen

Nils Carlsson

040/044- 25 21 41

Rättelse av skrivfel jämlikt 26 § förvaltningslagen

Diarienumret på sida 1 i reservatsbeslutet från 2007-10-24, för Ljungryda-Östafors Bruk, Bromölla kommun var felaktigt, rätt diarienummer är 511-19557-06, 1272-201. Ordningsföreskrifter på sida 4, under C, hade fel numrering. Korrekt numrering följer nedan.

1. gräva eller på annat sätt skada fast naturföremål eller ytbildning,
2. gräva upp växter,
3. skada levande eller döda träd eller buskar,
4. avsiktligt störa djurlivet,
5. framföra motorfordon annat än på härför upplåtna vägar,
6. rida annat än på anvisad väg,
7. tälta utom på Skåneledsrastplatsen,
8. ställa upp husvagn, campingbil eller motsvarande,
9. göra upp eld annat än på iordningställda eldstäder,
10. på ett störande sätt använda musikanläggning,
11. anbringa tavla, plakat, affisch, skylt, inskrift eller därmed jämförlig anordning, - reservatsskyltar undantagna,
12. medföra okopplad hund.

Rättelsen är införd i Länsstyrelsens beslut 2007-10-24.

Nils Carlsson

Sändlista

Se reservatsbeslutet

Kopia till

Akten